

"ממעין החיים"

מאמרי מוסר מהמשגיח הגה"צ רבי חיים וואלקין שליט"א

"בימי" - לכל אדם יש "זמן" המחנכו ומביאו לייעודו המיוחד

וזהו הפשט והיסוד גם כאן שאין במשמעות המילה 'בימי' רק ציון לתקופה היסטורית מסוימת - אלא זהו גילוי נשגב בדרכי הבורא על קיום הברית והדאגה לקיום נצחיות התורה, שהקב"ה רואה הדורות' העמיד בתחילת וראשית הדורות את האנשים המתאימים והמיועדים לקיים ולהציל את התורה ואת עם ישראל בכל דור ודור. וממילא המשמעות של 'בימי' הוא: "הימים שנודעו מתחילת הדורות כימי פורענות וכליה לעם ישראל, הם גם יועדו עבור האנשים המסוימים שהקב"ה ייעד והעמיד כדי להציל את עם ישראל ולמנוע את הפורענות". ולכך היתה חשיבות גדולה לחז"ל לתקן ולהדגיש את הנוסח "בימי" דוקא בחנוכה ובפורים, מכיון שהן היו תקופות שבהם היתה גזירת פורענות וכליה על עם ישראל - בגוף וברוח, והקב"ה שמר הברית ו"העמיד להם" את מי שיעצור וימנע את הפורענות.

ומתוך הדברים הללו אנו למדים יסוד עיקרי נוסף בייעודו ושליחותו של האדם בעולמו. שראינו, כי אף אמנם שהיה ה'בימי' שבביל כלל ישראל - שהקב"ה העמיד להם את מי שימנע מהם את הפורענות. אך גם היה כאן 'בימי' מיוחד של "בימי מתתיהו בן יוחנן" - הזמן המסוים והמיוחד שבו הגיע זמנו ותפקידו של מתתיהו בן יוחנן כה"ג והחשמונאים עצמם לבוא ולקיים את התפקיד והשליחות שהועיד להם הבורא! וזאת עלינו לדעת, כי לכל אדם ואדם יש את ה"בימי" המיוחד שלו - את העיתוי והזמן הנכון שבו עליו להגיע ולממש את ייעודו ושליחותו, עם כוחותיו וסביבתו שלו. וכפי שכותב רבינו יונה בספרו "שערי תשובה" (שער שני אות כ"א): "ומי שחננו ה' יתברך דעה, ישיב אל ליבו כי השם יתברך שלחו בעולם הזה לשמור משמרתו ותורתו וחוקותיו ומצותיו, ולא יפקח עיניו זולתי לעשות שליחותו". כי אכן כולנו שליחים בעולם הזה - בין אם זו שליחות בהצלת עם וציבור שלם ובין אם זו שליחות פרטית וקטנה, בסופו של דבר כולנו שלוחים. ויש לנו 'משלח' ששלח אותנו לעולם, והוא כבר ייעד אותנו עם הסביבה והכוחות הנכונים כדי להשלים את ה"בימי" שלנו - את התפקיד המיוחד, בזמן המיוחד והמיועד להשלמת שליחותנו. ועלינו להשלים את ייעודנו כדי שנוכל "להשיב אמרים אמת אל שולחך" - שנוכל לחזור ולהגיד ל'משלח', ביצענו את התפקיד והשליחות שלנו, קיימנו את ה'בימי' שלנו.

בימי חנוכה נוהגים אנו לומר את נוסח ההודאה שקבעו חז"ל בתפילה ובברכת המזון - "על הניסים". ובתחילת הודאה זו אנו אומרים: 'בימי מתתיהו חשמונאי ובניו, וכן בפורים אנו אומרים: 'בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה'. בשתי ההודאות הללו בולטת במיוחד ההקדמה של המילה "בימי", וצריכים אנו להבין מהי ההדגשה המיוחדת של המילה 'בימי' - שהיה חשוב לחז"ל להדגיש זאת דוקא בימי חנוכה ופורים, והרי התורה איננה ספר היסטוריה שמגלה לנו מה קרה בכל תקופה, ואם כן עלינו להבין מהו המסר והרעיון שבזה!?

אכן נראה לבאר בזה ע"פ מה שכתב היעב"ץ בהקדמה לסיפורו 'בית יעקב', וז"ל: "כל האומות הקדומות העצומות אבד זכרם, בטל סברם, סר צלם - ואנו הדבקים בה' כולנו חיים היום לא נפקד ממנו בכל תוקף אריכות גלותינו אפילו אות וניקוד אחד מהתורה שבכתב וכו' חי נפשי כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו אצלי יותר מכל ניסים ונפלאות שעשה השם יתברך לאבותינו במצרים ובא"י, וכל מה שארך הגלות יותר, נתאמת הנס יותר ונדע מעשה תוקפו וגבורתו", עכ"ל. מובא בתוכן דבריו, שהפלא והנס של הישרדות העם היהודי כל כך גדול, עד שהיעב"ץ כותב שנס זה גדול אצלו יותר 'מכל ניסים ונפלאות שעשה השם יתברך לאבותינו במצרים'. והפלא הנצחי הזה ממשיך ומתקיים לאורך הגלות כולה ע"י ההבטחה והברית שהקב"ה הבטיח לאבותינו - 'אף בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם ולהפר בריתי איתם', ברית קיום הרוח והגוף של עם ישראל, וזהו המקור לכח קיומו והישרדותו של "העם היהודי הנצחי". ובגמ' מגילה [יא]. מובא: "לא מאסתים - בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתים - בימי יוניים שהעמדתי להם שמעון הצדיק חשמונאי ובניו ומתתיהו כה"ג, לכלותם - בימי המן שהעמדתי להם מרדכי ואסתר וכו'". רואים אנו מכאן, איך בכל דור ודור ובכל תקופה קשה שעברה על עם ישראל, והיה נראה שהנה כתבה גחלת ישראל - בכל זאת עם ישראל נושע וניצל! כי היה כבר את ה"העמדתי להם" - הקב"ה כבר העמיד והועיד את האנשים הנכונים כדי שעם ישראל ימשיך להתקיים ולא יאבד מן העולם, והכל בעבור קיום הברית וההבטחה של 'לא מאסתים ולא געלתים לכלותם' וישלח תשכח מפי זרעו - הישרדות נצחית, רוחנית וגשמית.

לתרומות והנצחות ניתן לתרום דרך 'נדרים פלוס' ובאתר המכון - או ליצור קשר במייל

”יישוב הדעת”

בעצם קביעת ימי חנוכה מובא בגמ' (שבת כא:): ”שכשכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל ולא מצאו אלא פך אחד של שמן וכו' נעשה בו נס והדליקו ממנו שמנה ימים - לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה”.

וחשבנו להעיר בזה מהו השוני וההבדל שבין קביעת ימי חנוכה – שרק 'לשנה אחרת קבעום' בהלל והודאה, לבין ימי הפורים – ששם היה 'קיימו וקיבלו עליהם' מיד באותה שנה, מהו החילוק!?

אכן נראה לבאר ע"פ מה שמובא בחז"ל במסכת מגילה (יד.): ”גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל - שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב”. רואים אנחנו בגמ' דבר מפליא, 'ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות' - ובכל זאת לא הצליחו להחזיר את עם ישראל לדרך הישרה, ואילו מעשה קטן ופשוט כ'הסרת הטבעת' - הצליח להחזיר את עם ישראל למוטב. והסבר הדברים הוא: כי אכן ידועים דברי המסילת ישרים, שעצם מציאות האדם בעולם הזה הוא בבחינה של 'פרוזדור לפני העולם הבא' – וכל עניני עוה"ז הם רק כלים לבחירה בטוב, כדי שישתמש בהם האדם להעלותם ולהעלות עצמו לבחירה בטוב. אכן זהו האמת, אבל האדם חי בדמינותו וחושב שהעוה"ז הוא 'הטרקלין' ומקומו הקבוע, וכדברי הזוהר הקדוש: ”אזיל בר נש בהאי עלמא וחשיב דדיליה הוא וישאר בה לדר דריין”. אכן, ברגע אחד שיבוא עליו איזה פחד ואימת מות – הכל מתנפץ לפניו והאמת הטמונה בליבו בוקעת ועולה, ואז מתפכח האדם מכל דמינותו וחוזר להכרת האמת הפנימית של מטרת חייו. וזה מה שהיתה 'גדולה הסרת הטבעת' יותר מכל נביאים שנתנבאו לעם ישראל – כי בהסרת הטבעת היה את מעלת ה'פחד מותי' שגרמה לעם ישראל להתפכח מדמינותו ולחזור למוטב!

ורצינו לחדש דבר נוסף כי מלבד זאת ש'הפחד מוציא את האדם מדמינותו' – בד בבד הוא גם נותן לאדם 'יישוב הדעת' מיוחד כדי שיהיה מספיק בבהירות השכל לקבוע מועדים ותקנות שיחזיקו לתקופה ארוכה!

ולפי"ז יבוארו הדברים היטב כי בימי הפורים אכן היה להם את 'הסרת הטבעת', שהחזירה ונתנה להם את דרגת 'יישוב הדעת' הנצרכת לקבוע תקנות שיחזיקו לאורך זמן – ולכך 'קיימו וקיבלו עליהם', מיד באותה שנה. אך משא"כ בימי חנוכה, היה שם מלחמה לאורך זמן עם מתים, וידוע שבזמן מלחמה האדם הוא לא עצמו. וכבר התירו חז"ל 'קדלא דחזיראי' במלחמת מצוה של כיבוש הארץ - כי במלחמה חסר לאדם 'מנוחת הנפש' לעמוד באיסורים. ולכך אף אמנם שהיה מסייג גדולה במלחמת החשמונאים - אבל מיד לקבוע חג עדיין לא באו למנוחת נפש הנדרשת, ולכך 'לשנה אחרת קבעום'.

ידוע היטב ספק וחקירת הגמ' בפרק 'במה מדליקין' (שבת כב:)

”אי הדלקה עושה מצווה או הנחה עושה מצווה”.

וחשבתי אני לפרש על דרך המוסר: ש'הדלקה' היא ההתלהבות, ו'הנחה' הוא היישוב הדעת. כי בדרכי העבודה בכדי לדחוף את האדם צריך התעוררות של התלהבות, אבל צריך עוד להתיישב בדבר, וזהו בבחינת 'הנחה'. וזהו השאלה היסודית הנחקרת בגמ': מהו עיקר העבודה? האם ה'הדלקה' – התעוררות והתלהבות הרגש, או שמא ה'הנחה' - ישוב הדעת ושמירת ההשפעות הרוחניות. ואכן צריכים אנו את שניהם, כי כדי להזיז ולדחוף את האדם צריך קודם התעוררות של התלהבות, אבל אח"כ צריך עוד להתיישב בדבר.

עוד שמעתי מהגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל בשם האדמור מרוזין פירוש נחמד, על מה שאנו אומרים תמיד בתפילה "הבוחר בשיירי זמרה". שמלבד המשמעות הפשוטה של הדברים, ניתן גם לשמוע משמעות נוספת, והיא: 'הבוחר ב-שיירי זמרה' – שהקב"ה בוחר ורוצה את ה'שיירי זמרה', דוקא את ההשגות וההשפעות שנשאר לאדם לאחר זמני התעלות והתרוממות. כי אכן יכולים לעבור על האדם זמנים מיוחדים של התעלות והתרוממות - אך בדיוק כפי שהגיעו יכולים הם לחלוף על האדם בלא להותיר שום השפעה עליו, ומשום כך מוטל על כל אחד ואחד לשמר את השפע וההשפעות הללו לתוך חייו ודרכיו, וזאת ע"י יישוב הדעת ולימוד המוסר.

וזהו בדיוק כפי רוח דברינו שבדרכי העבודה אין מספיק לו לאדם ה'הדלקה' לבד – ההתעוררות וזמני ההתעלות, ומשום כך מוטל עליו חלק חיוני והכרחי לא פחות מזה - של שימור אותם רגשות ומחשבות שעברו עליו באותם רגעי 'סיעתא דשמיא', וזהו בבחינת 'הנחה עושה מצווה'. ואמנם הקב"ה 'בוחר בשיירי זמרה' – כי לא פחות ממעלת ההתעוררות וזמני השפע על האדם, עומדת מעלת 'שיירי מצוה', כי בלא זה אין זכר ומשמעות לאותה 'זמרה' והשפע שעבר על האדם. ולכך נצרכות שני המעלות של 'הדלקה' ו'הנחה' – כי זה בלא זה אין 'זמרה' ואין מנורה, ורק בהתעוררות האדם ובהישארותו ער לרגעי ההתעוררות והשגותיה – יושפע עליו אותו השפע הרוחני והגשמי שמגיע לו.

בימים אלו, לאחר תקופת החגים ולקראת ימי חנוכה - עלינו לחדד ולחיות בעצמנו את אותם רגעי התעלות שעוברים עלינו. שהימים והשפע לא רק 'יעברו' עלינו בבחינת 'הדלקה עושה מצווה', אלא גם בבחינה של 'הנחה עושה מצווה' - של שימור והתעוררות פנימית. וכך נזכה ממילא ע"י"ז לשפע רוחני וגשמי, כל אחד כפי מעלתו וצרכיו שלו. אמן כן יהי רצון!

המאמר הבא בעז"ה ייצא
לקראת פרשת שמות

מוקדש לרגל היכנסו בבריתנו של אברהם אבינו – הדרך הנולד ישעייה ב"ר ישראל זינגרטן שיחי' – יהי רצון שיזכו הוריו לגדלו לתורה הזפה ומעשים טובים ולרוות רק נחת מתוך בריאות והרווחה אמון! –

לקבלת העלון במייל - בעברית, אנגלית, ובספרדית, ולהפצה באזורים ניתן לכתוב ל: memavan7@gmail.com

ניתו להוריד עלונים ותוכו נוסף באתר 'ממעייני החיים': www.memavan.com